

arallegim

Els inicis d'un mestre del còmic modern

XAVI SERRA

La vida está bien si no te rindes és l'obra que va donar a conèixer l'autor canadenc Seth arreu del món a mitjans dels anys 90. Després d'aquella ficció en què un autor de còmic (el mateix Seth) s'obsessiona per un dibuixant dels anys 50, la seva obra es va anar allunyant del registre autobiogràfic amb resultats tan magnífics com l'emotiva *Ventiladores Clyde* o la més experimental *George Sprott*, marcada per l'influx de Chris Ware. Ara la recuperació de dos relats inèdits de Seth de principis dels 90 en el volum *Un verano en las dunas* ens retroba amb la versió més autobiogràfica i agredolça de l'autor.

La primera història se centra en el romanç estiuc d'un Seth postadolescent amb una dona més gran. El clàssic ritual de pas a la maduresa, però observat amb un desapassionament marca de la casa. L'altre relat recrea una pallissa que uns brètols van infligir a l'autor en pensar-se que era gai. Un altre cop, Seth no busca tant l'empatia com l'auto-retrat honest que més endavant afinaria a *La vida está bien si no te rindes*, però ja mostra un domini magistral de la narració gràfica amb el seu estil de línia clara influït pels dibuixants clàssics del *New Yorker*. L'edició també inclou un quadernet en color de vuit pàgines amb altres historietes breus dels seus inicis. ♦

UN VERANO EN LAS DUNAS
SETH
FULGENCIO PIMENTEL
88 PÀG. / 19,95 €

JOAN GARÍ

Sent com sóc un apassionat de la literatura aforística (gènere que he practicat ocasionalment), he de confessar, d'entrada, que feia temps que no en llegia –i menys amb el català com a llengua original– un devessall tan profund i impactant com *Sic transit gloria, mindundi*. Josep J. Conill, sociòleg del llenguatge (és a dir, un “desil·lusionista”, en les seues paraules), és probablement el deixeble més brillant de Lluís Aracil. Atent a les ensenyances del mestre, ha sabut destriar el que hi havia de caos en el fundador de la sociolingüística catalana i convertir-ho en

El duel d'Aleksandr Puixkin amb Georges d'Anthès, pintat per A.A. Naumov. WIKIMEDIA

Un pecat inèdit de Puixkin

XÈNIA DYAKONOVA

En una escola russa, on a l'hivern és obligatori canviar-se les sabates per no embrutar el terra amb el calçat de carrer, és fàcil que el conserge increpi un alumne despistat: “Ep, tu, i les sabatilles? Qui les portarà per tu? Puixkin, potser?” No és cap broma: el nom d'Aleksandr Puixkin (1799-1837) és tan present a la vida quotidiana dels russos, i alhora tan sagrat, que es fa servir espontàniament fins i tot per conjurar el dimoni de la desobediència o la deixadesa. A més, des del principi fins al final de l'educació secundària, els estudiants són obligats a llegir, comentar i memoritzar els po-

LA GABRIEL·LADA
ALEKSANDR S. PUIXKIN
CALLÍGRAF
TRADUCCIÓ I NOTES
D'HELENA VIDAL
70 PÀG. / 14 €

emes més diversos d'aquell a qui els professors, elevant la veu amb una èmfasi amenaçadora, anomenen “el sol de la poesia russa” o “el nostre Tot”.

Només hi ha un poema puixkinià que, per no embrutar les castes orelles dels adolescents, no s'estudia mai a les escoles. En el moment de la seva creació i distribució en còpies clandestines, entre el 1821 i el 1828, va ser titllat d'oscè i sacríleg, i denunciat a Nicolau I. Puixkin va evitar el càstig, però va acabar renegant del poema, que no es va publicar a Rússia fins al 1917. *La Gabriellada*, publicada ara per primer cop en català, en la versió superba d'Helena Vidal, és una esplèndida fantasia picardiosa, amb espurnes de sensualitat i lirisme, sobre el tema

de la immaculada concepció. Al llarg dels 555 versos de l'obra, Maria, retratada com una jove innocent però ansiosa de relacions carnals, és seduïda i desvirgada tres vegades: pel diable, per l'arcàngel Gabriel i per Déu mateix, que la visita sota l'aparença de colom sense saber res dels seus predecessors il·lustres. El poeta deixa clar que el fill de Maria és engendrat per Gabriel, que després continua sent l'amant, que després continua sent l'amant, Verge. Als versos finals, Puixkin, mestre de l'autoironia, s'adreça a l'arcàngel: “Bell Sant que em pares els marits banyuts, / agenollat et prego que aleshores / beneixis també aquest teu devot / i et dignis fer-me el do de la paciència, / que em donis molt de seny, resignació, / un son tranquil i fe en la meua dona, / amor als altres i una casa en pau!”

Aquesta pregària va tenir l'efecte d'un malefici: el 1836 Puixkin, que es creia feliçment casat, va rebre una carta anònima en què se'l nomenava “cavaller i historiògraf de l'orde dels banyuts”. Els autors del missatge –moguts, amb tota probabilitat, per l'enveja de la fama de Puixkin– al·ludien a la relació de l'esposa del poeta amb el militar Georges d'Anthès. Més endavant, quan aquestes acusacions es van tornar insistents i insuportables, Puixkin es va veure forçat a desafiar D'Anthès. En aquell primer moment, però, la reacció del poeta, segons un contemporani aficionat a les improvisacions elegants, va ser la següent: “Aquesta missiva no m'afecta. Si algú se m'acosta per darrere i escup sobre el meu abrigo, és el meu ajudant de cambra qui ho ha de netejar”. Un altre contemporani li atribueix una frase més crua i més creïble: “Rebre una carta així és com tocar un tros de merda. És fastigós, però un cop t'has rentat les mans, ja no hi penses”. El llenguatge de *La Gabriellada* és tan franc i gràfic com això. Sí, és oscè, però cada obscenitat de Puixkin és una obra d'orfebreria; sí, és sacríleg perquè es burla d'un dogma cristià, però en les descripcions de Maria i Gabriel hi ha una tendresa autèntica. Com si el poeta ens parlés d'una parella d'amics i busqués, de bona fe, la nostra complicitat per fer-nos partícips d'una xafarderia deliciosa. ♦

Desordenar el llenguatge, ordenar la vida

JOAN GARÍ

Sent com sóc un apassionat de la literatura aforística (gènere que he practicat ocasionalment), he de confessar,

un ordre fecund. El resultat són llibres com aquest, un aplec d'alguns centenars de sentències afilades com punyals, i que només admet una lectura possible: una lectura a la contra.

Llegir a la contra és no donar res per admes, acceptar el joc, la partida de pilota. Al cap i a la fi, aquests aforismes de Conill tenen alguna cosa d'arguments d'un diàleg, no d'un monòleg. Necessiten un lector que porte la contrària, que estiga disposat a discutir-hi –ni l'admiraació ni el blasme, en aquest sentit, són de cap utilitat–. És el que fa ell mateix amb els seus autors de capçalera –Nietzsche, Joubert, Fuster–, per posar les bases d'una formidable lluita contra els tòpics i

SIC TRANSIT GLORIA, MINDUNDI
JOSEP J. CONILL
IN PURIBUS LLIBRES
224 PÀG. / 19,50 €

contra els estralls del sentit comú (“la forma més popular de la paranoia”).

Escodrinyar la realitat

En mans de Conill, el llenguatge esdevé una argila propiciatòria, el llegendari i dúctil instrument amb què va somiar el primer escultor (Déu? Sí, el solitari engendrador de mons, una tasca “fatalment onanista”...). Amb aquesta eina, no hi ha aspecte de la realitat que deixi d'escodrinyar. La figura literària bàsica que hi ha és la paranoia: el “cordó umbelical tallat entre la Humanitat i Déu”, “esperits castrats, que passen per la vida sense penis ni glòria”, “El murgatori, l'únic lloc de l'altre món on

admetrien certs predicadors”, “Quixoputa: malparit idealista”... L'interès per aquesta figura li ve a l'autor potser d'una intuïció engrascadora: que el desordre del llenguatge és l'única cosa que propicia la recomposició de la realitat, la pal·liació del caos inicial.

Si “viure és habitar en el vertigen de la caiguda”, com vol Conill –i haguera plagut Cioran–, hem de preparar aquest viatge cap a dins amb la certesa que el nostre final no ha de deixar ningú indiferent: “Molt insignificant ha de ser una persona si quan es mor no es pot trobar ningú que se n'alegrí”. I què és la mort sinó “la cancel·lació d'un punt de vista”? Tot es resol –fins l'epitafi– amb una frase breu. Com ha de ser. ♦